

Tòa加州柑仔縣有一个台灣人叫阿土伯仔，定定佇網路中教人按怎種花、種果子、插柑仔，真濟人攏知。有一擺佇節目中，伊講伊佇台北做兵ê時去天母後山給人偷挽柑仔，hō柑仔園ê主人掠tiòh，就hō主人掠來做in查某團ê家庭教師，做幾仔年，後來煞變做柑仔園ê囡婿。這項代誌真正是「種匏仔生菜瓜」。人去in柑仔縣學種水果，定叫in某出來展，講是伊去偷挽柑仔ê最大ê成績。親像舊約聖經內底雅各為著欲chhōa拉結閣kā in丈人拉班加做7年苦工共款。久來咱才知，艱苦chhōa來ê某，kha chhai疼惜。

人生無定是好天。我以前ê頭家kā我講：「去到佗位，落雨水攏是冷ê。」阮老爸去日本讀冊，轉來台灣，阮阿公去hō人三七五減租，本來對古坑一直到西螺北港攏有土地，但是一聲對大好額摔落去變做散赤人。

我是斗六庄腳出身，阮老爸飼六個囡，我猶會記佇老牛拖甘蔗對庄頭過，阮這群囡仔就去偷giú甘蔗，甘蔗縛真ân，giú袂出來，阮親像狗蟻去粘tioh含仔糖，甘蔗giú袂出來，阮手閣毋甘放，顧牛車ê原料仔大聲咧喝：「夭壽猴仔仔恁閣來偷giú甘蔗！」這個偷giú甘蔗ê故事是我一生攏袂忘記ê英雄歷史。細漢時代啥物歹事攏做：偷挽荔枝、偷át龍眼、招群結黨、相拍、考試偷看，無所不至。我對少年時期就是kah這寡囡仔做伙，kap in交結真深。因為按呢，我對外口世間ê人bat真濟，有了解，嘛真同情。一直到我入教會，讀神學院，做牧師，我攏毋敢看in做外口人，毋敢叫in世俗人。我一直感覺in就是我ê好兄弟。

阮老爸去日本讀冊，轉來故鄉，煞揣無頭路。姑不將chhōa 6個囡，對斗六搬起來台北。我猶會記得全家坐8點鐘ê慢車，tòa入去民生路雙連車頭火車路邊ê一間用a-iân-phiaⁿ（亞鉛鉸，薄鐵鉸）釘ê違章建築。有一擺我kah阮老爸騎鐵馬，載藥箱仔，去到石碇仔，欲佇遐做密醫，去hō警察趕出來。我猶會記佇阮老母坐佇門口咧哭。

佳哉天公疼戇人，經過彼片keystone（石牌）

一本造出萬族

◎陳柏壽

教會ê昭輝兄ê阿姑劉老師ê介紹，阮老爸chiaⁿ è tàng去石牌國校做教員。按呢一个做做45冬。

聖誕節ê時阮查某团京薇講欲慶祝阮結婚50週年，載阮去Vancouver東片ê一个小所在叫做Harrison，講彼就是咱遮唯一ê溫泉，實在講kah日本比起來，毋是溫泉，不過是là-lùn燒ê燒水（註：斗六人講ê半燒冷），洗tiòh真袂爽。但是咱hō人招待，毋敢嫌，干單講一直講：「真好真好！」這世間，燒水無sêng燒水，咱嘛毋敢嫌！

轉來ê路邊經過Mt Vernon山區，彎彎曲曲，Alger路邊有看tiòh一粒大石，頂面油漆到花紅柳綠，畫到oai-ko-chhih-chhoah，石頭跤有人插花佇遐。後來才知有爸母佇遐記念交通事故ê囡仔所設ê記念石，看了hō人心情真鬱卒。

毋知啥物原因，最近時常夢著細漢大漢ê彼條溪水彼片山，New York ê台灣人若做伙就會唱彼條故鄉ê歌：「叫著我，叫著我，黃昏ê故鄉不時咧叫我，叫我這個苦命ê身軀，流浪ê人，無厝ê渡鳥。」「彼片山，彼條溪水，永遠抱著咱ê夢。」「白雲啊，你若欲去，請你帶著我心情，送去hō伊我ê阿母。」「Oi……毋通來袂記eh！」漸漸彼條歌soah親像變做咱ê國歌lah！

有一个少年人叫林強，伊有唱「向前行，啥物攏毋驚」，唱「踮佇田中ê老阿伯，擲一枝鋤頭戴koe-léh（瓜笠），問伊今年有幾歲，囡孫仔有佑濟？」「伊講：馬馬虎虎會得過，大漢細漢攏佇市內做頭家！」這句話可能是講台灣人勤儉，毋甘願閒閒踮厝無做代誌；但是mā有可能另外一个kha深ê所在，伊講袂出喙，致使這個年老ê

老爸猶佇北風sng--sng-叫ê鐵枝路皎咧賣黑輪！每人攏可能有這種心酸ê故事，但是講袂出喙，驚人知影，這是真正ê世界。

上帝創造咱做一个台灣人，我相信有特別ê意義，就是咱做一个台灣人不但是上帝用智慧創造ê作品，特別是因為咱台灣人是經過艱苦出身ê人kha濟。

天地萬物未有世界穹蒼田野以前，就是有智慧，上帝用智慧來做人，做出世間所有ê人。一切ê人，是上帝用智慧創造出來上蓋尊貴、上蓋寶貝ê寶貝。上帝是創造人ê師傅頭。這是箴言第8章22～36節互咱第一珍惜ê聖經節。這是世間人ê根本。菲律賓馬尼拉ê幾萬人生活佇糞埤山頂大漢ê人，若是hō in有基本ê生活kap教育，in一定kap咱全款有知識kah尊嚴。

詩篇第8篇嘛是咧講全款ê基本道理。詩人講：上帝創造人hō伊管理天頂ê鳥、海nih ê魚kap其他上帝創造ê世間萬物，所以人變做何等尊貴ê動物。人變做上帝頭殼頂ê榮耀kap冕旒。

我想聖經中第一簡單、第一實在、第一好記ê一句話，嘛是我上意愛ê一句，就是保羅所講ê彼句話，伊講：上帝離開咱無佞遠，因為咱攏佇上帝內底來活，來振動，來行路，來講話，來來去去，食飯，歇暈，做上帝ê囡兒，活落去（使徒行傳17章28節）。意思kah咱台灣人彼句話相款：頭殼頂3吋有神明。咱普通時無咧注意，其實咱台灣人講話kah聖經內底講ê話，真濟是差不多。咱攏著會記lih，對方kah咱攏是全款ê人，無論伊拜啥物神明，無論伊是查埔查某，無論伊是大漢細漢，有錢無錢，kah咱攏全款，in頭殼頂3吋有神明，攏有inê保護者，有inê天使。

將近80年前出世佇阿里山玉山邊仔ê我，經過世間各地ê流浪，chit-má來到Seattle，兩個翁仔某牽手佇這個異鄉，想起長長ê過去，我嘛袂當為上帝做啥物工。阮ê囡仔攏結婚生囡，一人一家代。Chit-má著掛慮ê代誌是今後，只有祈禱上帝來hō世間kha平等，祈禱上帝hō咱有目矚，看kha遠、kha清ê世界。❖

Lāu-lāng ê chiok-hok

◎tih-tih Hŭ

Goán lāu-pē chit chhut-si tòh m̄-bat khòaⁿ-kè in lāu-pē, nā-si in lāu-pē ê tai-chi lóng si in tōa-hiaⁿ Giok-si-a kā kóng--ê. Goán a-kong si Pak-káng lāng, in tau ê ban-á-kiáⁿ, tī bóe-á ũ pun tiòh saⁿ keng chhù, Jit-pún cheng-hú hoat hō i chit ki A-phiàn-hun pài ka-ná chiok hong-kong, sū-sit si in-ūi án-ne i kha bōe khi chiáh A-phiàn. I chá-chá tòh kòe-sin. I chhōa nng-ê bó, goán lāu-pē si jī-pàng siⁿ--ê. Goán a-má kè lāi Nng-ka si tui Sin-

Káng chē kiō lāi-kàu Pak-Káng. I ê kha ũ Chheng-Kok lú-chú ê kī-hō, kha tǎh saⁿ chhùn kim-lián. Goán lāu-bú kā góa kóng: “Lín a-má ê pāk-kha-pò ũ gōa-chhàu lí kám chai? Kha-tóe koh ē seⁿ-thāng. Góa teh ioh, i nā bō pāk kun-á bō chhēng-ōe, eng-kai tòh bō-hoat-tō kiáⁿ-lō.”

Goán pā si ban-á-kiáⁿ. Ū chit kang i tui gōa-káu tò--lāi, khòaⁿ tiòh in lāu-bú teh lāu-phīⁿ, tòh cháu lāi chàu-kha kā goán lāu-bú kóng: “Goán lāu-bú teh lāu-phīⁿ, lí si án-chóaⁿ m̄-bián hiàⁿ-saⁿ hō i chhēng?” I tòh ēng chhiú siàn goán lāu-bú, goán lāu-bú mā bō teh lún--i, bē kham tit khi, tòh chhiú giáh giap tō-thòahⁿ ê hóe-khīⁿ, tui i ê kha-phīⁿ-liám ka siah tò-trng--khi, kóaⁿ-kín bih jip

khi goán a-má ê pāng-keng, kā m̄ng chhòahⁿ--khi-lāi, goán pā ê kha pái-leh pái-leh kóng, lí kā góa chhut-lāi, nā-bō, góa kā m̄ng chām-phòah.

Góa thiaⁿ kah chia kék chhiò-siaⁿ, goán lāu-bú kóng mài-chhiò, lín tōa-hiaⁿ hit-si í-keng saⁿ-kó-gōa goeh, hit-kang sí tiàm pak-tó lāi. Gún a-má tiòng-hong nng-kái lóng bō sí, jī-chhiáⁿ koh ē chiáh-png, thoa-bōa chhit tang, chit tōaⁿ sí-kan put-koán si se thau-chang, cheng-lí seng-khu, chhi-png, lóng-si goán lāu-bú ê khang-khè. Ū chit kang siàn-sé lāi chhù--nih, kā chhù ê lāng kóng: “Lín iōng ti-ka, ló-nng hō chiáh kha hó leh, án-ne kha kín sí, lín kha khui-oah.” Gún a-má i chin ti-chiok, in-ūi i ũ chit ê hó sin-pū tī i sin-khu-piⁿ kā chiàu-kò, kàu i beh kòe-sin chin-cheng bat tui gún lāu-bú kóng: Góa sí liáu-āu ē pó-pì lín ũ chit óahⁿ thang-chiáh. ❖

◎Tân Hūi-ngá

講tiòh農曆七月你會想tiòh啥物？

逐冬咱人七月ê時，我tō會想起細漢ê時hō阿爸修理ê代誌，he嘛是我頭一擺hō阿爸用籐條sut，實在有夠疼-ê，到chit-má koh會記得。

來去灌杜伯仔好無？

細漢ê時聽大人講，到農曆七月ê時，陰間ê鬼門會拍開，所有ê孤魂野鬼lóng敢放出來，閻羅王允准in仔這個月會使chhōe替身，hō家已會當去投生轉世，重新做人。所以定定會聽tiòh大人交代囡仔，七月時仔，無代誌上好乖乖tiám厝內，莫四界lōa-lōa-sô。

仔阮tōa ê庄跤所在，謹損實在有夠chōe：m通siūⁿ暗出門，m通烏白khōⁿ-si-á，若無，會kā鬼仔siáⁿ來。大人會特別kā囡仔交代，袂使去溪仔邊耍，免得hō死仔溪仔內ê冤魂掠去做替身。講嘛奇怪，逐冬有影加減lóng有這種不幸代發生，而且，lóng愛相連死三个才會soah，袂輸是俗語講ê「無三不成禮」。所以，見擺若有sio-sòa兩個人死，庄內ê人tō會足緊張ê，逐口灶lóng驚hit个不幸ê第三个會發生仔家已ê厝內。

雖罔大人千交代萬交代，m-koh阮囡仔才無想hia chōe，照常去溪仔邊chhit-thô。Piān-nā聽

tiòh厝邊ê囡仔王teh喝：「有人beh做伙來去灌杜伯仔無？」阮ê跤自然tō會tòe leh行。

阮hia和嘉義朴子隔一條溪，tō是朴子溪，兩月beh往來愛kò排仔。細漢ê時，阿爸bat騎伊ê「野狼125」載我坐竹排仔過去朴子補貨，規台ō-tó-bái kap人做伙上船，一隻船坐誠十個人無問題。

灌杜伯仔ê所在tō是仔這條隔界ê溪仔邊，hia有一排山崙，lóng是沙仔地，koh倚溪水，所以有真chōe杜伯仔。仔hit个物資欠缺ê年代，囡仔人無啥物四秀仔通食，lóng會相招去掠杜伯仔轉來糲，糲hō酥酥芳芳，tō是上好食ê「下午茶」！其實，我無啥愛食這味，只是愛tòe路niā-niā。雖然阿爸有交代過，七月時袂使去溪仔邊耍，m-koh四姊仔kap我猶是擋袂tiâu，綴leh人ê尻川後，偷偷仔去冒險。

籐條ê滋味

Siáng知影，人算不如天算，好死m死，阿爸tú好去朴子補貨轉來，坐仔排仔頂。做陣去ê囡仔有人目色好，遠遠tō看tiòh阮阿爸騎ō-tó-bái坐仔排仔頂。Taⁿ，這聲慘ah，趁阿爸猶beh到位，愛緊chhōe所在bih起來。我kap阿姊趕緊bih仔一tah khah koân ê沙崙後壁，希望阿爸無看tiòh阮。我恬恬m敢振動，mā m敢出聲，注意看阿爸ê動靜。

竹排仔倚岸了後，阿爸油催leh，iän-jín發出「khng ~ khng ~ khng ~」ê聲，一目矚tō騎走ah。好leh佳哉，阿爸無發現。這時，我kap阿姊同齊敢一口氣，心肝總算放輕鬆ah。阿爸走了

後，阮繼續koh耍kah天beh烏才轉去。

M-koh，雞卵較密mā有縫。一轉來到厝，tō看tiòh阿爸倚門門口leh等阮，面色chiâⁿ歹看。伊大聲喝一句：「跪loeh！」額頸仔筋lóng浮出來。我kap阿姊驚一下雙跤chōaⁿ軟去，隨乖乖跪落去，心內想：「慘啊！一定是代誌燻空矣！」看這款範勢，chín講啥物lóng無彩工矣。

阿爸提出掛佇壁頂ê籐條，he是真正用來sut牛ê籐條，精差無縛索仔niā。你若m捌食過籐條ê滋味，tō m知影啥物叫做「燒koh疼」，絕對hō你一生難忘。阿爸無sut阮查某囡仔ê尻川（驚傷著阮未來ê幸福），mā無sut阮ê手骨（驚阮袂寫字），kan-na sut阮ê跤後肚，我kap阿姊一哭一哭喝「阮m敢矣啦！」我這世人kan-na食過hit擺ê「竹筍炒肉絲」爾爾，一擺tō記到老老。

雖罔農曆七月去溪仔邊耍水hō阿爸責罰，m-koh，我一點仔tō無怪阿爸，反倒轉，感受著阿爸對阮ê疼，伊是驚阮無細膩去搪著不幸ê代誌。仔he个充滿禁忌ê月分，我會當體會tiòh阿爸心內ê顧慮。

農曆七月，安啦！

逐冬ê農曆七月，我總會想起細漢ê時chia-ê恐怖ê回憶。對我來講，chia-ê鬼怪ê傳說已經離我真遙遠，如今ê我無koh驚過七月時，因為我心內有一種平安，比chia-ê妖魔鬼怪koh-khah大。

有一齣電影叫做《七月與安生》，影片內leh講啥，我已經無啥會記得，m-koh，這個片名總是會hō我聯想tiòh「農曆七月kap平安ê生命」。聖經內底mā有án-ne寫，耶穌講：「我用平安留teh hō lín；我將我ê平安賞賜lín；我teh hō lín，m是親像世間teh hō人ê款。Lín ê心莫得擊腹，亦莫得驚惶。」（約翰福音14章27節）信耶穌了後，我ê性命確實有一種無法度形容ê平安，七月時仔mā無koh是鬼仔掠人koh厚禁忌ê日子。❖

北流行音樂中心規定bē使辦政治性活動，是柯市長任內所定ê規則；台北市文化局長蔡詩萍mā柯主席酸一下講：『柯主席bē記得柯市長ê承諾』；『北流』特別強調講：『Chit ê所在是流行音樂場域，無適合舉辦政治活動。』代誌若干單按呢，會使解說講是柯主席記持無好。問題出仔柯主席出嘴罵人講：『通常chit種代誌，太監tiòh解決掉，bē到皇上hia去。』隨時引起紛紛ê議論：是按怎現代人滿頭殼封建ê用語？是按怎訂法ê人罵執法ê人是太監咧？七月初十，柯文哲ê子弟兵、台北市議員林珍羽仔面冊發文講：『向台北市優秀ê八萬大軍道歉』，老實講『阿北（指柯文哲）』比喻用詞無適當，公開致歉。事後傳出柯文哲為chit件代誌大受氣，柯文哲指出，按呢講那像我m敢面對，hō別人出來講、我才無愛。罵林珍羽一頓，koh質疑林珍羽替伊道歉是teh『疊懸家己』。林珍羽實在有夠衰！」❖

那teh褪色ê 【台灣俗語話】

◎李南衡

放屎拾tiòh柴刀

Pàng-sái khioh tiòh chhâ-to.

福伯問我：「你敢bat聽過『放屎拾tiòh柴刀。（Pàng-sái khioh tiòh chhâ-to.）』chit句台灣俗語話？」我應講：「M bat。Chit句台灣俗語話是啥物意思？」福伯解說講：阮故鄉桃園是一个丘陵地，真濟無蓋懸ê細粒山，山頂大部分是相思仔hit類ê雜木仔，有ê樹樞hō雷公拍斷，有ê樹欖hō風吹倒去。台灣早前猶無瓦斯ê時代，庄跤人頭喙濟，攏是大鼎大灶煮食，用野草抑是稻草縛作草網起火，才用大細枝柴枝焚火。所以tiòh定定去山頂四界剉柴、拾柴。有夠一个份量才縛縛leh擔落山轉來厝裡。一般攏是kā歸網柴phēng teh gím-chîⁿ（矜簷）跤ê壁邊，出在風吹日曝，等khah乾才一枝一枝斬作短節thang long入去灶孔。有一个人去山頂剉柴，忽然間腹肚滾絞beh放屎，柴刀隨便匠仔路邊，緊去樹跤放屎。放屎了，kiáⁿ出來路邊看tiòh一枝柴刀，歡喜一下講：

『放屎拾tiòh柴刀，有夠好運。』伊剉柴了，kā柴枝縛好勢beh擔落山轉去，行到樹仔跤無意中踏tiòh一pû屎，足受氣，大聲罵講啥人chiah呢無體統，烏白仔山頂放屎！」

聽歸晡，我緊問福伯：「Chit句台灣俗語話是beh講啥？」福伯講：「Chit句俗語話是講一个無頭神ê人，拾tiòh抵chiah家已匠仔路邊ê柴刀足歡喜，踏tiòh抵chiah家已放ê屎罵人罵kah大細聲。」我應講：「是按呢哦？你到底是teh講啥人？」福伯笑kah哈哈叫講：「猶有啥人？我是teh講台北市前市長柯文哲。福伯講：「你有注意tiòh抑無？七月初十新聞報導講，初九暗台灣民眾黨總統參選人、柯文哲前市長講：『我原本拍算beh仔台北流行音樂中心辦賣票演唱會，但是世態炎涼，卸任市長才三个月，人tiòh無behhō咱辦。』」台北市長蔣萬安有kā伊回話講：『台

Hoat-lí-sài lāng beh chhi-thām Iâ-sō, m̄ng i “tiōng-hu lí i ê bó hâp-hoat bô?” Iâ-sō piáu-sī Mō-se sī in-ūi lāng sim ngī chiah ún-chún lāng siá lí-hun-su chiū thang lí i ê bó (Má-khó 10:2-5). Chhin-chhiūⁿ hiān-tāi lāng leh kóng hâp-hoat chí-sī siōng-kē ê phiau-chún. Iâ-sō bô hóⁿ-jīn lí-hun ê hâp-hoat-sèng, siāng-sī mā piáu-bēng lí-hun m̄-sī hó tãi-chì.

► Sèng-keng chóaⁿ-iūⁿ kóng lí-hun

Má-láh-ki 2:16, Siōng-tè án-ni kóng, “Góa thó-ia lí-hun. Góa thó-ia lín tiōng-kan ũ lāng tui ka-kī ê bó chòe chit-khoán chân-jím ê tãi-chì.” Má-láh-ki ê kà-sī khah giām-lē, tông-sī mā hián-chhut kah hiān-tāi bô-kāng ê pōe-kéng. Hián-chú-sī khah bô lāng tit-chiap jīn-tēng lí-hun sī tui lú-hong chòe-chhut chân-jím ê tãi-chì. Tī Kū-iok kah Iâ-sō ê sī-tāi, tú-tiòh bô bí-boán ê hun-in ũ pí lí-hun koh khah oân-boán ê chhú-lí hong-sek.

Sin-bēng-kì 21:15-17 kóng tiòh lāng ũ n̄ng ê bó, chit ê khah ài, chit ê khah bô ài, tiòh ài chóaⁿ-iūⁿ hun-phòe chài-sán ê bün-tê. Chit ê lút-hoat kóng lāng ũ n̄ng ê bó sī lút-hoat ún-chún-ê. Koh khah tiōng-iàu ê kà-sī sī ài kong-pīⁿ tui-thāi só ài kah khah bô ài ê bó. Má-láh-ki 2:14 ê kóng hiah-nī giām-lē ê oe “Sī in-ūi lí ũ pōe-poân lí siáu-liân ê sī chhōa ê bó.”

Kì-jian hit ê sī-tāi ê lāng ē-tàng chhōa n̄ng ê sim-chí koh khah chē ê bó, jī-chhiáⁿ hit ê sī-tāi hō lāng lí-hun ê hū-jīn-lāng sī pi-chhám-ê, cha-pō-lāng thài tiòh soán-ték lí-hun lái tek-chōe Siōng-tè? Lēng-gōa chhōa kà-i ê bó, hâp-lí ê tui-thāi bô kah-i ê bó, kiong-èng i chiáh-chhēng, án-ne kám m̄-sī khah oân-boán?

Má-thài 22:23-32 kì-chài Sat-tō-kai lāng m̄ng Iâ-sō koh-oáh ê bün-tê. In ēng lút-hoat ê kui-tēng “ũ lāng bô sīⁿ-kiáⁿ chiū sí-khì, sió-tī tiòh chhōa hiaⁿ-só thòe hiaⁿ-ko thoân-chong chiap-tāi”. In iōng “liân-sòa chhit ê hiaⁿ-tī chhōa bó liáu-âu bô sīⁿ-kiáⁿ chiū kòe-sin” ê lē lāi m̄ng Iâ-sō. Chit tōaⁿ keng-bün tiōng-tiám sī kóng koh-oáh ê tãi-chì. Tān-sī Iâ-sō bô piáu-sī I hoán-tui chit tiâu khó-lēng ē kiōng-pek lāng chhōa kúi-nā ê bó ê lút-hoat. Mā ē-tàng kóng tī tang-sí ê siā-hōe, Iâ-sō ún-chún lāng chhōa kúi-nā ê bó.

Koan-hē lí-hun ê lút-hoat ũ an-ne kóng: “Nā ũ lāng chhōa-bó liáu-âu, chai bó ũ kiàn-siáu-sū, bô ài-i, chiū thang siá lí-hun-su hō--i, kiò i lí-khui.” (Sin-bēng-kì 24:1) Lút-hoat bô kóng chheng-chhó siáⁿ-mih kiò-chòe “kiàn-siáu-sū”. Án-ne, chit tiâu lút-hoat ũ kóa chhin-chhiūⁿ khang-pēh ê chi-phiò, kù-chài í-keng chhōa-bó ê ta-pō-lāng chiàu i ka-tī ê siūⁿ-hoat kái-sòe. Mā ē-tàng kóng ta-pō-lāng chhin-chhái chhōe chit ê lí-iú chiū ē-tàng lí-hun.

► Tiong-kok kó-chá-sī chóaⁿ-iūⁿ kóng lí-hun

Tiong-kok kó-chá-sī mā-sī án-ne, ta-pō-lāng ē-tàng chhōa kúi-nā-ê bó. Ū chhit-hāng chōe-miá thang chiáⁿ-chòe ta-pō-lāng siá lí-hun-su ká thài-thài lí-hun ê lí-iú. Bô iú-hàu ta-ke-koaⁿ, chit ê goân-im khó-lēng khah ē-tàng hō lāng chiap-siū. Bô sīⁿ-kiáⁿ, chit khoán khó-lēng sī ta-pō-lāng ê bün-tê mā chiáⁿ chòe ta-pō-lāng soán-ték lí-hun ê lí-iú. Kóng ēng-á-oe kah oân-tò, chit khoán tãi-pō-hun lāng chē-chió lóng ũ ê mô-pēⁿ iā sī lí-hun ê lí-iú. Án-ne kám m̄-sī chhut-chài ta-pō-lāng siūⁿ beh lí hun, chhin-chhái tō ē-tàng chhōe tiòh hâp-hoat ê lí-iú? Hiān-tāi siā-hōe khióng-kiáⁿ-á bô lāng ē chi-chhi chit khoán hō lāng chhin-chhái bóng-iōng ê lí-hun chē-tō.

► Iâ-sō tui hun-in ê koan-tiám kap kàu-tō

Hiān-tāi siā-hōe tiōng-sī lám-lú pēng-koân. Ta-pō-lāng kan-ta ē-tàng chhōa chit ê bó. Lí-hun mā bô-koh-sī ta-pō-lāng tan-hong-bīn koat-tēng tiòh chún-sng. Beh lí-hun tiòh lám-lú siang-hong kóng-hó-sè. Nā-bô, tiòh ài cháu hoat-tⁿ, hō hoat-koaⁿ lái phòⁿ-tēng. Lí-hun ê cha-bó-lāng mā bô chhin-chhiūⁿ kó-chá hiah-nī pi-chhám.

Tī Iâ-sō hit ê sī-tāi, kàu-hōe kám tiòh chiap-láp lí-hun ê Ki-tok-tô? Iâ-sō tui hun-in ê lip-tiúⁿ sī “lāng oe lí-khui i ê pē-bú, kap i ê bó kiap-hâp, n̄ng lāng chiáⁿ-chòe chit-thé” (Má-khó 10:7, 8). Iâ-sō koh kóng “Siōng-tè só phòe-hâp ê, lāng m̄-thang thiah-khui.” (Má-khó 10:9) Sui-jian sī-tāi bô-kāng, chē-tō mā bô-kāng, chóng-sī Siōng-tè ê sim-ì sī bōe kái-piàn-ê.

Nā-chún hun-in seng-oáh bô bí-boán, sim-chí ang-á-bó hō-siong siōng-hāi, lāng kám ē-tàng chek-koài Siōng-tè sī an-chóaⁿ phòe-hâp chiah-nih bô hó ê tui-siōng? Nā kóng hit khoán ê hun-in sī lāng ê soán-ték m̄-sī Siōng-tè phòe-hâp-ê, kóng m̄-tiòh kám bē-sái hoán-hóe? Tī it-hu-it-chhe chē-tō, bô khó-lēng í-chhi goân-lái ê hun-in koh siāng-sī lēng-gōa koh chhōa. Lí-hun ũ tang-sí-á piàn-chiáⁿ í-it ē thang kái-koat hun-in bün-tê ê soán-ték.

Ko-lim-to chiân-su 7:12-15, Pó-lô kóng i chiap-siū lí-hun ê chit-kóa chēng-hēng. Iā chiū-sī kóng, Pó-lô m̄-sī oân-choân bē chiap-siū Ki-tok-tô lí-hun. Pó-lô koh kóng, “Í-keng chhōa-bó, m̄-thang siūⁿ-beh chū-iú; iáu-bē chhōa-bó, m̄-thang siūⁿ-beh chhōa.” (1 Ko-lim-to 7:27) Chia só kóng ê “chū-iú” tui chiàu Ko-lim-to chiân-su 7:39, chiū chai-íáⁿ sī leh kóng kiap-sok hu-chhe koan-hē, iā chiū sī “lí-hun”. Chài góa khòaⁿ, Pó-lô ê i-sù sī kóng siūⁿ-beh kiap-hun kah siūⁿ-beh lí-hun lóng káng-khoán bô-hó. Ki-tok-tô kiū Siōng-tè an-pái háh-su ê tui-siōng lái kiap-hun, lán sù-siōng khòaⁿ chòe bí-sū. Siōng-tui, Ki-tok-tô siūⁿ beh lí-hun, sim-chí kiáⁿ lí-hun ê lō, lán siōng-bô mā tiòh chiap-láp. Kám m̄-sī án-ni?

Lí-hun sī báí ê soán-ték. In-ūi lí-hun, ũ lāng bē-tàng kah kiáⁿ-jī tau-tin seng-oáh, mā ũ lāng in-ūi án-ni lái phò-sán. Che lóng-sī ũi-hām ê tãi-chì. Hōe-iú tiōng-kan nā ũ lāng kō-put-jī-chiong tiòh lí-hun, lán kám bô eng-kai hō in khah chē ê chi-chhi kap koan-hoái?

Bô-lun chóaⁿ-iūⁿ, lí-hun lóng m̄-sī hó tãi-chì. Kiat-hun chēng tiòh siūⁿ hō hó, soán hō tiòh. Chhian-bān tō ài pī-bián kiáⁿ chiūⁿ lí-hun ê lō. ❖

Spring-themed poem section titled '春回大地' (Spring returns to the earth) with various couplets and a vertical author credit '楊喜媛'.

Kiù-un ê chòk-phó

◎ Ông Bí-su

Lâng éng-éng chin ù chhù-bī tī ka-kī ê chhut-sin, siūⁿ beh chai-iaⁿ chó-sian ê tã-chì; nã ē tàng chhōe-tiòh lú kó-chá ê chu-liâu lú hó. Chòk-phó chiong lán pún-sin kah lán ê kun-goân kiát-liân--khí-lái, kā lán khng tī koh khah khui-khoah ê lèk-sú tiong, hō lán siók tī kòe-khì ê bó chit ê ka-chòk, khiá-khí tī bó chit ê siá-khu--nih. Chhōe chòk-phó ê tông-ki khó-lêng sī chhut tī beh chai-iaⁿ ka-chòk ê lú-thêng, hék-sī khi chhōe kong-éng ê thoân-thóng lái bīn-tùi hián-chhú-sí ê thiau-chiàn. Mã ù khó-lêng sī ùi-tiòh beh tit-tiòh lí-ek, thang chú-tiuⁿ ka-kī pí pát lêng khah iu-siù á-sī hiat-thóng khah ko-kùi.

Nã án-ne, lán beh án-chóaⁿ khòaⁿ Lō-ka 3:23-38 só siá ê Iá-so' ê chòk-phó leh? I ê tông-ki sī sím-mih? Lán ài tui Lō-ka ê chú-iàu su-sióng lái liáu-kái. I siá chòk-phó kap i ê chú-iàu sìn-sit sī lián chòe-hóe--ê. Che sī i khí-chō "Iá-so' sī Siōng-tè ê kiáⁿ" ê hong-hoat, mã sī Lō-ka siá Ki-tok chòk-phó ê siōng bóe ê bó-phiau; Iá-so' sîn-sèng ê khí-goân kap kiù-un sī bó hoat-tō hun-koah--ê. Chit ê chòk-phó kóng Iá-so' sī Siōng-tè ê kiáⁿ, piáu-bêng I tī kiù-un lèk-sú tiong ê kak-sek.

I sī Siōng-tè ê kiáⁿ mã sī A-tong ê kiáⁿ. I sī lêng ê kiáⁿ, hián-bêng Tō chiáⁿ-chòe jiók-thé: Iá-so' siók tī Siōng-tè, hō Siōng-tè só chhe-khián. Tī Iá-so' lái-bīn ê Siōng-tè, sêng-tam jîn-lūi ê phò-chhùi kap siū-khó, chín-kiù jîn-lūi kap it-chhè siū-chō--ê.

Iá-so' sī kù-thé ê lêng, m̄ sī thiú-siōng ê koan-liām. Só-í lán tâm-lún koan-hē Iá-so' ê tã-chì ê sí, beh lún--ê m̄ sī lêng tau-té sī siáⁿ-mih, mã m̄ sī lêng ê thong-lún á-sí it-poaⁿ ê tì-sek. Iá-so' ù ka-têng, siók tī bó chit ê chòk-kún; khiá-khí tī chit ê só-chāi, ù tē-lí khu-hék, bûn-hòa kap lèk-sú. Iá-so' sī oáh-oáh ê lêng, bat chhut-si tī Pa-lék-su-thêng (Palestine), pē-bú sī Iok-sek kap Má-lí-a; I ùi Siōng-tè chòe kan-chèng, I kán tek-sit hit sí ê chong-kàu kap cheng-ti thé-hē; in-úi án-ne, hông hāi--sí. Iá-so' oáh tī Lô-má tè-kok sit-bīn thóng-ti ê nī-tái, I tui-khòng tè-kok, tì-sú hō tè-kok ê sè-lék thài-sí.

Lō-ka ê chòk-phó khak-líp Iá-so' ê siang-têng sin-hūn: sîn-sèng (Siōng-tè ê kiáⁿ) kap jîn-sèng (A-tong ê kiáⁿ). Che sī sîn-hák ê ki-chhó; soeh-bêng 'sîn-sèng kap jîn-sèng, chhiau-oát kap pún-chit, lêng kap bít-chit, phó-sè kap pún-tē' téng-téng ê chú-tê. I hō lán khòaⁿ-tiòh tī 'ték-piát, jîn-kan, seng-oáh' ê tiong-kan, lán m̄-bián hoân-ló ē sit-lóh 'sîn-sèng, chhiau-oát, úi-tái kap phó-sè'. Lán ē tàng khòaⁿ-tiòh tī chit sè-kan tiong ù sîn-sèng; tī iú-hān ê pún-chit tiong ù chhiau-oát-tek; tī pún-tē tiong ù phó-sè; tī sùn-kan tiong ù éng-oán; tī thô-hún tiong ù ú-tiú. Iú-hān kap chhiau-oát m̄ sī tui-líp--ê, iú-hān-tek ù chhiau-oát ê Siōng-tè lîm-chāi. Iú-hān-tek sī chhiau-oát ê lêng-gōa chit bīn. Nã sī ù chit ê mih-kiáⁿ sī phó-sè--ê, i mã choát-tui ē kù-thé tián-hián tī hián-chhú-sí. Che sī Siōng-tè kiù-un ê tō-lí, sī Tō chiáⁿ-chòe jiók-thé ê hék-sim. Siōng-tè ê thiáⁿ thong-kòe kù-thé ê lêng kap tã-chì lîm-kàu sè-kan. ❖

Thó-lūn

1. Lí sī án-chóaⁿ jîn-bat Chú Iá-so'--ê? Lí ê ka-chòk kap Siōng-tè ê kiù-un ù siáⁿ koan-hē?
2. Lí ē chóaⁿ-iūⁿ siá kiù-un ê chòk-phó?

外公 塢仔腩

Goā-kong ê ùn-á-kè

◎ Iáu Chhì-tiong

外公惠木生 躡佇
台南四支頌 西洋樓裡
抱佇外公胸前 囡仔团
六拾外年矣
心內深深 形影
浮佇 phah-phú-kng 清早

來 乖孫來遮
Hō 你看 pun 你食
Àⁿ lòh thâu 佇眠床跤 iah
Moh 一个
封 kah 密 chiu-chiu 囡
輕輕仔掀開
阿公 目睭 thí kah 足金
倚來看 倚來矣

彼是 啥怪味
一雙 長長長 箸
Ngeh 一尾 塢仔魚
囡仔 hiat-á-nih
真芳 好物
你敢有 鼻 tiòh 魚仔 芳味

這來配糜 上 tiòh 味
這甕魚仔 kê 毋 有 sīⁿ
塢仔魚 愛有夠 chhiⁿ
袂使有水氣
一勻鹽 一勻魚
愛園 規月日
才有
上芳 滋味 ❖

那 teh 褪色 台灣俗語話

◎ 李南衡

福伯感慨講：「咱台灣人實在 siuⁿ 過 tiōng 禮數。前幾工我去參加一个宴會，差不多慢十分鐘。我看酒杯雖然酒斟好勢，第一齣菜都猶袂上桌，那像猶袂有人 lim 酒。一下看到我到位，逐个 hoah 講：『慢來罰三杯』。我笑笑講：『罰一杯敢 bē 使？』koh 講：『慢來罰三杯原本 意是，眾人 lim 一睷你才來，驚你 lim siuⁿ 少、無公平，才講罰三杯。Taⁿ 都猶袂有人 lim 酒，是按怎 tiòh 一定罰三杯咧？我飲一杯 ká 逐个會失禮。』眾人搖手 hoah 講：『Bē-sài！無三不成禮。(bū sam put sêng lé.)』」

福伯講，「無三不成禮」chit 句台灣俗語佇台灣根釘了真深。咱去參加親友 追思會，有喪家考慮 tiòh 親友 宗教信仰，一律無 giá 香祭拜改作向遺像行禮，一般攏是三鞠躬行三個禮。像講台灣

無三不成禮

Bū sam put sêng lé.

民間信仰，過年過節祭拜 時，上基本 tiòh 準備三牲酒禮。三牲是三層豬肉 liau、全雞一隻（有頭有尾有跔有翅）、全魚一尾。我問講福伯那會講「無三不成禮」chit 句台灣俗語？

福伯講，伊看最近中國國民黨舊症頭 koh 發。2010 年 11 月底，中國國民黨朱立倫贏 tiòh 台北縣升格作新北市 頭一任市長，2014 年 11 月競選新北市長連任成功。猶無一年 2015 年 10 月 17 日，朱立倫 làu-phâu 去選 2016 年 總統，得 381 萬 3365 票、得票率 31.04%，大輸民進黨蔡英文 689 萬 4744 票、得票率 56.12%。2019 年 1 月 24 日 九合一選舉，中國國民黨 韓國瑜 以 89 萬 2545 票、拍贏民進黨高雄市長候選人陳其邁，五個月後 2019 年 6 月初 5，韓國瑜市長表態願意被動徵召 拚中國國民黨總統初選，伊初選選贏代表中

國國民黨參加 2020 年總統選舉。10 月 16 日，正式 làu-phâu 向高雄市政府請假，全力投入總統選舉。2020 年 1 月 11，總統選舉 韓國瑜 tit-tiòh 552 萬 2119 票，得票率 38.61%，大輸民進黨 蔡英文 tit-tiòh 817 萬 231 票，得票率 57.13%。上蓋衰 是總統落選，2020 年 6 月初 6，高雄市民以 93 萬 9090 張同意票罷免 韓國瑜 市長。Koh khah 無面子 是，伊 hông 罷免 票數比一年前當選 票 koh khah 濟 4 萬 6545 票。2018 年 11 月 24，中國國民黨 侯友宜 拍贏民進黨 蘇貞昌，當選 新北市第 3 屆市長。2022 年 11 月 26 日，koh 拍贏民進黨 林佳龍 順利連任。無半年，侯友宜 決定 beh làu-phâu 代表中國國民黨參選 2024 年總統大選。福伯講，中國國民黨已經有兩個現任直轄市長 làu-phâu 去選總統落選，侯友宜 koh 全款按呢 làu-phâu，市民當然會真受氣用選票 ká 教示，所以伊一定會落選，m̄ chiah 講「無三不成禮」。我笑笑講，福伯若預測有準，以後我尊稱你「半仙伯」。

「無三不成禮」chit 句台灣俗語話，那像猶會 koh 傳落去。❖

Chù: Chit phiⁿ sī hōe-èng 3747 kí ê “Kiù-un ê chòk-phó”, thak Lō-ka 3:23-38 ê kám-sióng.

Tē 1 tãi : Khó Chhâng (gōa-kong)

Gōa-kong seⁿ kài chē ê, io bē tōa, sūi-ê-á phah-sng--khì. I bē kham-tit táⁿ-kek, lóh-bóe chheh-sim, chhōa thong-ke lâi sìn Iâ-sò, tī Pîn-tong kàu-hōe iū 許有才 (Khó Iú-chài) bók-su kā choân-ke tōa-sè kiáⁿ sé-lé. Ták lé-pài in ùi Kui-lâi chng kiáⁿ khi Pîn-tong kàu-hōe chū-hōe; 1 chōa lō beh 3 kong-lí.

Tē 2 tãi : Khó Goát-lí (tōa-í),
Khó Thian-sù (tōa-kū, bô sìn),
Khó Goát-hōng (a-bú)

Tōa-í kap a-bú chha 15 hòe. Góa sè-hàn ê sī, i tiāⁿ-tiāⁿ lâi goán tau kóng Iâ-sò ê kò-sū. Kiàn-nā lâi, lóng hō a-pa kā kóaⁿ--chhut-khì. M̄ koh tī góa sim-lâi lâu-lóh thiⁿ-sài kap Iâ-sò ê in-siōng.

Gín-á sī, goán tau ê chàu put-sī chhiáⁿ lāng lâi sóa-tang sóa-sai. Kóng sī hong-súi m̄ tióh, tì-sú lâu-bú lám-sin, tiāⁿ-tiāⁿ ùi-tiòh i-iòh-hùi tióh-bōa; ang-bó kám-chêng bē hō; a-pa (Ńg Ōng-chú) khah án-chóaⁿ péng-piⁿ to thàn bô chiáh.

A-bú 3 hòe siū iù-jī sé-lé; bô kúi tang, gōa-má tòh kòe-sin ah, chhù-lâi chhun gōa-kong kap a-bú. Gōa-kong nī-lâu ê sī, khòa-lū i sí liáu-âu cha-bó-kiáⁿ ē bô i bô óa, chiū kā bōe móa 18 hòe ê a-bú kín chò--lāng. A-bú kè-liáu, tòe a-pa pài ngó-siōng; ták sian sìn pài liáu-liáu, lián kúi iā pài; chóng--sī iū-goân bô hoat-tō kái-piàn i jîn-seng ê khó-thàng; chū án-ne chheh-sim. I siūⁿ-khí i iáu ù chit ê Sìn. 1995 nī, i ka-kī chōng--jip-khì kàu-hōe, kóng beh sìn Iâ-sò; kàu-hōe hiaⁿ-tī chí-bē jiát-sim chiap-thāi-i.

A-bú khat-bō hók-im,

Bali 海峽

◎郭文玄

倒片涼涼清風，吹來
對面Bali海迷人嬌湧，溢來
面頭前是開闊，平坦，長長，看袂tiòh尾溜白沙
沙海沙灣

倚印度洋西海岸，是世界趨湧運動者天堂
Bali 海峽落落海日頭，是溫和
雙雙對對情人頭殼頂紅霞嬌夢
是多彩，無戰爭 ❖

◎Ńg Kù-i-lân

sim-lâi hí-lók; tit-kiù í-âu jîn-seng ùi ơ-pèh piàn chhái-sek--ê.

A-pa khiok hoán-tùi a-bú lâi sìn, sam-put gō-sī kā phah kah ơ-chheⁿ kek-hoeh; sim-chì tī lō--nih kā cháng lóh-lâi chàm, kòe-lō lāng iā m̄ káⁿ óa lâi chiám. A-pa kóng a-bú 'pōe-kàu, kong-má m̄ pài, kà-pháiⁿ gín-á tōa-sè.' A-bú jú siū pek-hâi jú ù sìn-sim; kui sè-lāng ùi kiáⁿ-jī kí-tó, bāng in lâi sìn Chú. I tē it iàu-ì-ê sī : ùi ban-á-kiáⁿ kiú 1 ê sìn Chú ê lú-chú chò bó; a-bú kā Siōng-tè kóng, Góa í-keng ù nng ê bī sìn Chú ê sim-pū ah, òng-bāng ù sìn Chú ê sim-pū lâi ín-chhōa ban-á-kiáⁿ. Siōng-tè èng-ún i ê kí-tó. A-bú kap sió-tī in hu-hū chò-hóe tōa siōng kú, kám-chêng siōng hó.

Tē 3 tãi : Ńg Bēng-goân (tōa-hiaⁿ bô sìn),
Ńg Kù-i-eng (a-chí),
Ńg Sēng-lī (jī-hiaⁿ),
Ńg Kù-i-lân (góa),
Ńg Sēng-chài (sió-tī),
Ngô Chhiu-múi (tē-hū)

Sè-hàn ê sī a-pa siōng ài chhōa góa khi chiáh chheⁿ-chhau, bô lūn hun-song á-sī biō-hōe lâu-jiát. A-pa kà góa án-chóaⁿ pài-pài. M̄ koh kiàn-nā khòaⁿ he biō--nih ê chhit-iá peh-iá, pat-ka-chiòng, ơ-bīn má-chó, góa lóng m̄ káⁿ giáh thâu khòaⁿ; iú-kí nā tng-tiòh ngiá-lâu-jiát ê tui-ngó tòh kín siám, koh ē chò ok-bāng. Kàu taⁿ nā tú-tiòh ngiá-lâu-jiát, góa iú-goân ē siám tui pát-tiâu lō khi.

1977 nī, Tōa-í iau-chhiáⁿ góa khi Bìn-hô kàu-hōe. Góa siōng thâu-á ê kám-kak sī: "kàu-hōe lâi-té bô siáⁿ, kan-nā sip-jī-kè kap toh-á í-á, bô lāng (hit kang m̄ sí lé-pài-jit); m̄ kú ná ē chiah-nih-á hō-hâi, chheng-khì-siūⁿ? Tōa-í chhōa góa khi chheng-siàu-liân thoân-khè; kám-kak hia ê khi-hun kap chhù--nih bô kàng; án-chóaⁿ bô kàng? Hiòng-sī m̄ bē hiáu kóng. Chū án-ne góa tòh m̄ bat lī-khui Siōng-tè. Bô-lūn khi kàu-tó-ūi, tē it iáu-kín--ê tòh-sī chhōe kàu-hōe. Boán 18 hòe, góa tòh siū sé-lé; pí a-bú khah chá 18 nī.

Góa tâⁿ lâi Tâi-pak ê sī tī Chhiah-hong-ke tiúⁿ-lô

kàu-hōe chū-hōe. Khah ték-piát--ê sī tī Tâi-pak 以琳 chheh-pāng ê chit ê Ō-khek-lân ê (hit chūn iáu sī kiò Sò-liân lāng) jip Ka-ná-tâi chek ê 柯希能 bók-su khai-chhòng ê kàu-hōe, i kā góa chīm-chúi sé--ê, góa iā bat tī Bùn-lók (門諾) kàu-hōe tng chip-sū, iā bat khi Lēng-liōng tōng, tit kàu kè ang chiah koh tng-lâi tiúⁿ-lô kàu-hōe. Kè jip-khì sìn Chú í-keng 5 tãi ê ka-chòk; ang-sài in ka-chòk ê lāng lóng jiát-sim tī kàu-hōe.

A-bú sìn Chú í-âu, goán ke chiok ù oe kóng--ê; sī-siōng thong tiān-oe, ùi chhin-lāng kí-tó. Jī-hiaⁿ kap sió-tī ke kiám ē tòe a-bú khi chò lé-pài.

Jī-hiaⁿ ài peh soaⁿ; tō-lí thiaⁿ 10 tang liáu, tī 2005 nī ê tiòng-chām khi peh soaⁿ ê sī, khòaⁿ-kìⁿ hūn-ang, sim-lâi tín-tāng; kám-kak chin-chiáⁿ ù Siōng-tè ê chūn-chài. Loh soaⁿ liáu-âu, i sūi kā a-bú kóng beh niá sé-lé.

A-chí kap góa lóng chió hòe tòh lâi Tâi-pak. Chū sè-hàn goán kám-chêng tòh chiok hó--ê; ín-chhōa i lâi sìn Chú sī kai-tong-jiàn--ê; chóng--sī a-chí m̄-nā bô sìn, sim-chí kui-i Pút-kàu. Kin-nī 6 goeh i jiám-tiòh giām-tiōng ê COVID-19, hoat-sio lóng bē thòe. Tng sīⁿ-miá gú-kip bû-chōⁿ ê sī, i tó tī pīⁿ-chhng beh hō-kiò tó 1 ê sìn? Nā beh Pút-kàu--ê tiòh chhiáⁿ kúi-nā chun; bô, kui-khì 1 ê Siōng-tè khah kán-tan. A-chí tòh hoah "Chú ah! Kiù--góa". I ê thé-un chiū kàng--lòh-lâi. Koh tng i teh tōa hoat-sio ê sī, kám-kak ù 1 ê chheng nâ-sek saⁿ ê hō-lí-su sian-siⁿ, lâi ká i óaⁿ peng-chím, thín tē hō lim. Kàu i bô koh hoat-sio, chiū tit-tit beh chhōe hit ê hō-lí-su sian-siⁿ; mng--lāng, lāng m̄ kóng bô chit ê lāng. A-chí kám-siū-tiòh sī thiⁿ-sái teh siú-hō--i. I khà tiān-oe hō--góa, kóng, "Chhiáⁿ lí ùi góa kí-tó". Góa tòh chhōa i koat-chì. I siūⁿ kóng chit táu khióng-kiaⁿ-á sī kiáⁿ bē chhut pēⁿ-iⁿ ah, chiū kā ùi-giân ùi-su lóng chhōa-piàn; koh siūⁿ beh chhiáⁿ bók-su lâi pēⁿ-iⁿ kā sé-lé. Góa kóng, góa tī kí-tó tiòng ù pēng-an, lí choát-tui thang kiáⁿ-chhut pēⁿ-iⁿ. 2023 nī 7 goeh 28, a-chí tī Ka-lâm kàu-hōe niá sé-lé.

Sió-tī chū chhōa sìn Chú ê tē-hū-á liáu-âu, tòh pī-pān sim beh lâi sìn. Sui-jiàn iáu khòa-lū a-pa ê sìn-chú-pai-á, chóng--sī i niá sé-lé sī chá-bān ê tãi-chì. In kiáⁿ, nng-ê lóng ù siū iù-jī sé-lé.

Chiah-ê tãi-chì liáu-âu, a-chí hoan-thâu khi siūⁿ, kóng, Tōa-í tī lán sè-hàn ê sī tòh iā hok-im ê chí hō--lân ah. ❖